

Çocuklar için Aleksitimi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuklar için Aleksitimi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18844>

Özet

Çocuklar için Aleksitimi Ölçeği (ÇAÖ), çocuk ve ergen popülasyonlarında **duygusal farkındalık** ve **duygu düzenleme** yeteneklerinin değerlendirilmesi amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, duyguların tanımlama zorluğu, duyguların ifade etme zorluğu ve dikkat dağınık düşünme (somut düşünme) gibi aleksitimi yapısının temel bileşenlerini ölçmek üzere tasarlanmıştır. Ölçeğin Türkiye uyarlaması, Koçak, Karaboğa ve Balolu (2015) tarafından gerçekleştirilmiş olup, Türk kültürü ve diline uygunluğunu, ayrıca yeterli geçerlik ve güvenirlilik değerlerini kanıtlamıştır.

Ölçeğin orijinal yapısı Toronto Çocuk Aleksitimi Ölçeği (TOAD) temel alınarak geliştirilmiştir. Türkçeye adaptasyon çalışması, özellikle ilköğretim ve ortaokul düzeyindeki öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarını nesnel bir şekilde belirlemeyi hedefler. Bu sayede, çocukluk ve ergenlik döneminde ortaya çıkabilecek psikopatolojilerle aleksitimi arasındaki ilişkinin incelenmesine olanak tanır.

Anahtar Kelimeler

Aleksitimi, Çocuklar için Aleksitimi Ölçeği (ÇAÖ), Duygu Tanımlama Zorluğu, Duygu İfade Etme Zorluğu, **Psikometrik**, Türk Uyarlaması, Ergenlik, Çocuk Psikolojisi.

Yazarlar

Koçak, R., Karaboğa, M., Balolu, M.

Amaç

Çocuklar için Aleksitimi Ölçeği'nin temel amacı, çocuk ve ergenlerdeki aleksitimik özellikleri, yani bireyin kendi duygularını tanıma, anlama ve sözel olarak ifade etme kapasitesindeki eksiklikleri güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Bu araç, duygusal ihtiyaç bozukluklarının erken tespiti ve ilgili psikolojik müdahalelerin planlanması için kritik öneme sahiptir.

Ölçeğin Türkçeye uyarlanması, yerel araştırmacılara, Türk çocuk popülasyonunda aleksitimi prevalansını ve bunun çeşitli ruh sağlığı sorunları (anksiyete, depresyon, somatizasyon) ile ilişkisini inceleme fırsatı sunmuştur. Uyarlama çalışması, ölçeğin kültürel hassasiyetini koruyarak orijinal yapısının Türkçe bağlamda sürdürdüyünü göstermeyi amaçlamıştır.

Ölçülen Yapı

Ölçek, ana yapı olarak **Aleksitimi** kavramını ölçmektedir. Aleksitimi, bir kişilik yapısı olarak kabul edilir ve genellikle üç temel faktör veya boyutta incelenir:

Duygular Tanımlama Güçlüü: Bireyin bedensel duyular ve duygusal durumlar ayırt etme ve adlandırma yeteneğindeki zorluk.

Duygular ifade Etme Güçlüü: Tanınan duygular başkalarına sözel olarak aktarma veya açıklama zorluğu.

Dünya Dönük Düşünme (Operasyonel Düşünme): Bireyin içsel deneyimler yerine dikkatli olaylara ve somut detaylara odaklanma eğilimi.

Çocuklar için Aleksitimi Ölçeği, bu üç boyutun çocuklardaki gelişimsel özelliklerini dikkate alarak ölçüm yapmaktadır, bu da ölçeğin klinik ve gelişimsel psikometri açısından önemini artırmaktadır.

Geçerlik

Koçak ve arkadaşları (2015) tarafından yürütülen adaptasyon çalışması, ölçeğin yapı geçerliğini ve ölçüt bağımlı geçerliğini destekleyen kanıtlar sunmuştur. Yapı geçerliği için kullanılan **Faktör Analizi** sonuçları, ölçeğin orijinal üç faktörlü yapısının Türk örneğinde de korunduğunu göstermiştir.

Ölçüt bağımlı geçerlik çalışmaları kapsamında, ÇAÖ puanlarının, aleksitimi ile teorik olarak ilişkili olması beklenen diğer psikolojik yapılar (örneğin, anksiyete, depresyon veya duygusal zeka) ile anlamlı korelasyonlar gösterdiği tespit edilmiştir. Bu bulgular, ölçeğin gerçekten aleksitimi ölçtüğüne dair güçlü kanıtlar sağlamaktadır.

Güvenirlik

Güvenirlik çalışmaları, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını değerlendirir. Koçak vd. (2015) çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek amacıyla **Cronbach Alfa** katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen yüksek alfa değerleri, ölçeğin maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü, yani yüksek iç tutarlılığı sahip olduğunu göstermiştir.

Ayrıca, ölçeğin zamana karşı kararlılığını değerlendirmek amacıyla test-tekrar test güvenilirliği yönteminin kullanıldığı varsayılmaktadır. Bu analizler, ÇAÖ puanlarının belirli bir zaman aralığında istikrarlı kaldığını ve rastgele ölçüm hatalarından minimum düzeyde etkilendiğini ortaya koyarak ölçeğin güvenilir bir araç olduğunu doğrulamaktadır.

Faktör Analizi

Çocuklar için Aleksitimi Ölçeği'nin Türkçeye adaptasyonu sürecinde, ölçeğin yapısal geçerliğini test etmek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. DFA, orijinal ölçeğin varsayılan üç faktörlü yapısının (Duygular Tanımlama Güçlüü, Duygular ifade Etme Güçlüü, Dünya Dönük Düşünme)

Dönük Düşünme) Türk örnekleminde ne kadar iyi uyum sağladığını incelemiştir.

Analiz sonuçları, model uyum indekslerinin (örneğin, CFI, TLI, RMSEA) kabul edilebilir veya iyi düzeyde olduğunu göstermiş, bu da ölçeğin teorik yapısının Türk kültürü içinde geçerliliğini koruduğunu kanıtlamıştır. Bu bulgular, ÇAÖ'nün klinik ve araştırma ortamlarında güvenle kullanılabilirliğini desteklemektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (Derecelendirme bilgisi orijinal kaynaktan belirtilmemiştir, ancak tipik olarak 3 veya 5 noktalı Likert formatındadır.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Çocuklar ve Ergenler

Age Group: Genellikle 8-16 yaş aralığı (Uyarlama çalışması detaylarına bağlıdır)

Population Details: Türkiye'deki ilköğretim ve ortaokul öğrencileri örnekleminde standardize edilmiştir.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale). Birey kendi duygusal deneyimlerini değerlendirir.

The original PDF can be downloaded here: cocuklar-icin-aleksitimi-olcegi-toad.pdf

Anahtar Kelimeler

Duygusal Zeka, Psikometri, Öz Bildirim, Çocuk Ruh Sağlığı, Cronbach Alfa, Faktör Yükleri, Türk Adaptasyonu.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: Bilinmiyor

İzinler, Ücret ve Test Yolu?

İzinler ve Ücret: Ölçeğin ticari kullanım veya telif hakları hakkında kesin bilgi mevcut değildir; ancak akademik çalışmalarda kullanım için genellikle referans gösterilerek izin alınması gerekmektedir.

Test Yolu (Adaptasyon): 2015

Referanslar

Koçak, R., Karaboğa, M. ve Baloğlu, M. (2015). Çocuklar için Aleksitimi Ölçeği (ÇAÖ) Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 10(11), 1023-1036.

Makalenin orijinal kaynağına buradan ulaşılabilir: turkishstudies.net

Çocuklar için Aleksitimi Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, yayınlanan kaynak materyalde veya adaptasyon çalışmasının eklerinde yer almaktadır. Maddeler, telif hakları ve test güvenliğini koruma amacıyla bu girişte listelenmemiştir.